

บทคัดย่อ

ชื่อวิชาการค้นคว้าอิสระ การศึกษาผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม
กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

ชื่อผู้เขียน นายณัฐวุฒิ ยิ้มมีสมบัติ
ชื่อปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
ปีการศึกษา 2563

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การศึกษาผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม กรณีศึกษาในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง 2) เพื่อศึกษาแนวทาง ป้องกันและแก้ไขผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มต่างๆ ประชาชนในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้แทนจากหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) และการศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

ผลการศึกษาพบว่าผลกระทบด้านสังคมสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อมในแต่ละด้าน 1) ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ การพัฒนาอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อลักษณะการใช้และการเปลี่ยนแปลงที่ดินของประชาชนในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญเพราะลักษณะการใช้ที่ดินส่วนใหญ่ถึงแม้ ยังเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ ในส่วนการปรับพื้นที่ในโครงการอุตสาหกรรม เป็นการปรับที่ดินบางส่วนไปถมเพื่อใช้ก่อสร้างในโครงการขยายตัวของอุตสาหกรรมและยังมีการปรับที่ดินไปถมเพื่อก่อสร้างเป็นที่อยู่อาศัยและโครงการบ้านจัดสรร ด้านแหล่งน้ำ การใช้น้ำ ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญคือ ทำให้ปริมาณน้ำในพื้นที่ไม่เพียงพอ เนื่องจากแหล่งที่มาของน้ำในปัจจุบันที่อุตสาหกรรมใช้เป็นแหล่งน้ำเดียวกันที่ใช้สำหรับการเกษตรระบบสาธรรณูปโภค การไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการใช้ไฟฟ้าเพราะในกรณีมีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้าตกทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญได้มีการขอขยายและติดตั้งหม้อแปลงเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้นและผู้ประกอบการ (ภาคเอกชน)เองได้มีการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าในสถานประกอบการเองโดยไม่ได้กระทบต่อการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่ ในส่วนของการใช้น้ำประปาที่ไม่ได้ส่งผลกระทบ แต่จะมีประน้ำไหลเบาบ้างซึ่งจากการเพิ่มประชาชนในพื้นที่ (ประชากรแฝงที่เข้ามาทำงานในพื้นที่) การเกิดขึ้นของห้องเช่า บ้านจัดสรร ทำให้มีความต้องการในการใช้น้ำประปาเพิ่มขึ้น ทำให้น้ำประปาในชุมชนไหลเบาซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นตลอดเวลา แต่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงเวลาที่มิผู้ใช้น้ำเยอะๆ ด้านการคมนาคม การพัฒนาอุตสาหกรรมไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพพื้นผิวถนน เพราะถึงแม้จะทำให้ถนนพังเป็นหลุมเป็นบ่อ ก็เป็นการพังตามสภาพการใช้งานพังตามอายุการใช้งาน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลก็จะเข้ามาซ่อมแซม แก้ไขให้สามารถใช้งานได้ตามปกติ และจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ ทำให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบดูแลถนนเข้ามาตรวจสอบ ติดตามและประเมิน เพื่อปรับปรุงและ

ขยายช่องทางการจราจรให้เกิดความสะดวกสบายเพิ่มขึ้นด้วย ในส่วนของการจราจร จะมีประเด็นช่วงชั่วโมงเร่งด่วนก่อนเข้าทำงานและหลังเลิกทำงาน เกิดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณสายหลัก ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ ในเรื่องของความปลอดภัย และการใช้เวลาในการเดินทางช่วงดังกล่าว แต่ปัญหาที่ติดในพื้นที่ถนนเส้นหลักตำบลนาตาขวัญนั้นเป็นแค่ช่วงเวลาสั้นๆ จึงไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ 2) ด้านคุณภาพชีวิต ด้านเศรษฐกิจ/สังคม ส่งผลกระทบทางบวกต่ออาชีพของประชาชนในพื้นที่ โดยประชาชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือผู้รับจ้างทางการเกษตรได้มีอาชีพเสริมมาเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นการเพิ่มอาชีพในพื้นที่ด้วย รวมถึงลูกหลานของคนในพื้นที่ที่เรียนจบ ได้นำความรู้ที่ได้เรียนมา นำมาประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ ทำให้มีความมั่นคงในอาชีพมากขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น เกิดความมั่นคงและความอบอุ่นภายในครอบครัวเพราะไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ ส่วนประชาชนที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรสามารถนำผลผลิตมาขายให้กับแรงงานในสถานประกอบการได้เช่นกัน แต่นั่นก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยรวมประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญยังคงประกอบอาชีพการเกษตรอยู่มากที่สุดทำให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้น ในด้านสาธารณสุข ไม่ส่งผลกระทบต่อการให้บริการสาธารณสุข รพ.สต.ในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการรองรับการเข้าใช้บริการของประชาชน การให้บริการของสถานบริการสาธารณสุขตำบลนาตาขวัญนั้นมีเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ถ้าจะกล่าวถึงปัญหาในส่วนของสาธารณสุข ก็จะมีแค่ในกรณีเกิดเคสผู้ป่วยหนัก ซึ่งทาง รพ.สต. ไม่มีความพร้อมในเรื่องของเครื่องมือแพทย์ที่ทันสมัยเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 1) ภาครัฐควรกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมช่วงระยะก่อนและหลังดำเนินโครงการ รวมถึงมีการบูรณาการ การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเข้ามามีบทบาทและร่วมกันดำเนินการหาแนวป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่อไป 2) ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความครอบคลุมผู้ที่มีส่วนได้เสียในชุมชน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมให้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผน การร่วมกันดำเนินการทุกขั้นตอน รวมทั้งติดตามและประเมินผลการตรวจสอบ ทั้งนี้เพื่อให้มาตรการที่หน่วยงานภาครัฐกำหนดขึ้นเกิดการยอมรับและสามารถนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ภาครัฐควรพิจารณาการกระจายอำนาจให้แก่ผู้นำชุมชนของแต่ละพื้นที่บริหารจัดการภายในพื้นที่ของตน 3) ภาครัฐควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงความตระหนักให้แก่ประชาชนในชุมชน อาทิ การอบรมเพื่อให้ความรู้ การประชาสัมพันธ์ผ่านทุกช่องทาง 4) ภาครัฐควรจัดหาและพัฒนาระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ 5) ภาคเอกชน ควรมีการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน ถูกต้อง รวดเร็วตามเวลาแก่ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียบริเวณรอบ 6) ภาคเอกชนควรสนับสนุนประชาชน ในพื้นที่ โดยประชาชนดั้งเดิมในพื้นที่โดยส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม.